

ÅLANDS MILJÖPRÖVNINGSNÄMND

Strandgatan 25
22 100 Mariehamn
Tel.nr. (018) 25000 växel, (018) 25127 direkt
Fax.nr. (018) 16595

BESLUT

Datum

29.06.2004

Ärendenummer

MPN-04-7

Sökanden

Bengt Sarling
Bastövägen 20
22310 Pålsböle

Ärende

Bengt Sarling ansöker om miljötillstånd enligt 11 § landskapsslagen om miljöskydd och miljötillstånd (30/2001), nedan miljöskyddslagen, då tillstånd behövs enligt bilaga 1 punkt 1 b), landskapsförordningen om miljöskydd och miljötillstånd (35/2001).

Ansökan avser ett totaluttag av bevattningsvatten om 2000 m³ ur Markusbölefjärden samt ett uttag av 500 m³ bevattningsvatten ur Brantsböle träsk, bägge sjöar belägna i Finströms kommun.

Ansökan har inkommit till miljöprövningsnämnden 15.03.2004.

Beslut

Miljötillstånd

Miljöprövningsnämnden beviljar Bengt Sarling, med stöd av 11 och 24-26 §§ miljöskyddslagen, tillstånd till ett årligt uttag av 2000 m³ bevattningsvatten ur Markusbölefjärden, Finström, samt ett årligt uttag av 500 m³ bevattningsvatten ur Brantsböle träsk, Finström.

Återkallande av tidigare tillstånd

Sökandens tidigare tillstånd för uttag av 1800 m³ bevattningsvatten ur Brantsböle träsk, ÅM1/99/01/91 med beslutsdatum 05.12.2000, upphör att gälla då detta beslut vunnit laga kraft.

Giltighet

Detta tillstånd gäller till och med 30.09.2009. Tillståndet kan omprövas av Ålands miljöprövningsnämnd om vattenmängden inte räcker till för alla som kan ges rätt att ta vatten ur Markusbölefjärden eller Brantsböle träsk.

Om tillståndshavaren har för avsikt att fortsätta verksamheten efter 30.09.2009 skall en ansökan om nytt tillstånd inlämnas till Ålands miljöprövningsnämnd före 30.09.2008 i enlighet med bestämmelserna i miljöskyddslagen.

Villkor

Tillståndshavaren skall följa nedanstående villkor, utfärdade med stöd av 25-26 §§ miljöskyddslagen:

Markusbölefjärden

1. Tillstånd ges till ett årligt uttag av 2000 m³ bevattningsvatten. Vattenuttag får endast ske då vattennivån i Markusbölefjärden är högre än sänkningsgränsen, dvs högre än lägsta tillåtna vattennivå, N₄₃ -0,70 m.

Brantsböle träsk

2. Tillstånd ges till uttag av 500 m³ bevattningsvatten.
3. En pegel, om möjligt permanent, skall uppsättas på en lättillgänglig och i övrigt lämplig plats i sjön. Pegeln skall anmälas för slutsyn till tillsynsmyndigheten, miljöbyrån vid Ålands landskapsregering, senast 30.09.2004.
4. Vattenståndet i sjön skall mätas och antecknas varannan vecka under perioden maj till september och en sammanställning enligt tillsynsmyndighetens direktiv för mätning och redovisning av vattenstånd skall inkomma till tillsynsmyndigheten årligen senast den 31 oktober. Tills en permanent pegel satts upp i sjön skall mätningen göras från en fast punkt som avväges varje säsong och väljs i samråd med tillsynsmyndigheten. Den fasta punktens nivå skall meddelas tillsynsmyndigheten inom sex månader från det att beslutet vunnit laga kraft.

Generella villkor

5. Vattenuttaget skall mätas med en vattenmätare. Vattenmätaren skall installeras på ett av tillsynsmyndigheten godkänt sätt och anmälas för besiktning inom tre månader från det att detta tillstånd vunnit laga kraft.
6. Vattenmätaren skall avläsas och uttaget skall antecknas varannan vecka, då uttag sker, under perioden maj till september. En sammanställning av uttaget skall årligen inkomma till tillsynsmyndigheten före den 31 oktober.
7. Om flera tillståndshavare kommer överens om att tillsammans övervaka vattenståndet i sjön skall en ansvarig person utses och dennes kontaktppgifter meddelas tillsynsmyndigheten innan bevattningssäsongen inleds.
8. Tillståndshavaren skall beakta att Markusbölefjärden och Brantsböle träsk ingår i ett vattenskyddsområde med särskilda villkor, fastställt av Västra Finlands vattendomstol, beslut nr 32/1988/3 med datum 05.07.1988.
9. Tillståndshavaren är ansvarig för de skador och men som kan uppkomma av tagande av bevattningsvattnet.

Ersättningar

Miljöprövningsnämnden har prövat frågan om ersättningskyldighet enligt 7 kap. 8 § vattenlagen och anser att nedanstående villkor utgör sådant skydd att verksamheten inte kommer att orsaka sådan skada som ligger till grund för ersättningsyrkanden enligt 7 kap. 4 och 6 §§ i vattenlagen.

Miljökonsekvensbedömning och miljöberättelse

Miljökonsekvensbedömning behöver inte uppgöras i detta ärende.

Den information och utredning som enligt 5 § landskapsförordningen om miljöberättelser och miljökonsekvensbedömningar (10/2000) skall ingå i miljöberättelsen till detta beslut, finns redovisat i beslutet med bilagor.

Beslutsmotivering

Huvudmotivering

Ålands miljöprövningsnämnd har granskat miljötillståndsansökan och inkomna utlåtanden samt förutsättningarna för beviljande av tillstånd. I avgörandet har miljöprövningsnämnden beaktat vad som bestämts om skydd av allmänna och enskilda intressen.

Miljöprövningsnämnden finner att kraven i 24 § och förutsättningarna i 22 och 23 §§ miljöskyddslagen, med beaktande av beslutsvillkoren, som ges med stöd av 25 och 26 §§ i samma lag, uppfylls och godkänner därför Bengt Sarlings ansökan om uttag av bevattningsvatten ur Markusbölefjärden samt fortsatt uttag av bevattningsvatten ur Brantsböle träsk.

Miljöprövningsnämnden bedömer också att tillstånd kan ges med beaktande av naturvårdslagen och tryggheten av allmänna och enskilda intressen enligt 24 § miljöskyddslagen.

Allmänna försiktighetsmått och övergripande ansvar

En verksamhetsutövare svarar för att alla skadliga miljökonsekvenser skall förebyggas eller begränsas i så stor utsträckning som möjligt.

Markusbölefjärden och Brantsböle träsk är delar av ett vattenskyddsområde, fastställt av Västra Finlands vattendomstol i beslut nr 32/1988/3 med datum 05.07.1988. Tillståndshavaren skall särskilt beakta villkor för gödslande av åkermark och beakta regler för skyddsrenar till särskilda diken som omfattar delar av tillståndshavarens arrenderade mark.

Vattenuttag i Markusbölefjärden

Markusbölefjärden är en del av ett större vattensystem och är så gott som i ständig förbindelse med Långsjön genom ett utloppsdikey. Bägge sjöar påverkas därmed av ett uttag även om Markusbölefjärden formellt ligger uppströms Långsjön. Bägge vattendrag används som råvattentäkt för Ålands Vatten AB och förser majoriteten av Ålands befolkning med dricks- och hushållsvatten. Dessa sjöar är därmed ytterst viktiga att skydda och bevara. Ålands Vatten har i sitt utlåtande inget att anmärka angående det sökta uttaget eftersom det är en så liten mängd att det inte äventyrar sjöarnas användning som huvudvattentäkt. Ålands Vatten vill dock framhålla att tillstånd för uttag av bevattningsvatten bör ges så att det inte stör vattenförsörjningen. Om många markägare vill ha bevattningsvatten under den tid då avdunstningen är som störst och nederbörden som minst blir det problematiskt att hålla sig inom regleringsgränsen. Dessutom kan det medföra försämrade vattenkvalitet genom ökad växtlighet på frilagda stränder.

Åren 2002 & 2003:s extrema torra har orsakat högre påverkan på sjöarna genom avdunstning än förväntat. Avdunstningen tillsammans med vattenuttag av råvatten och bevattningsvatten har lett till att sjöarnas vattennivå har sänkts under tillåtna minimivattennivå

de senaste två åren. I och med detta borde inget utökad uttag tillåtas i dessa sjöar för att skydda råvattentäkterna. De senaste två åren får dock betraktas som extremår och anses inte utgöra normaltillstånd. Täkt av hushållsvatten prioriteras högre än täkt av bevattningsvatten, enligt 12 kap. 4 § vattenlagen, och således kan bevattningsvattenuttag tillåtas så länge tillgången på vatten är god.

Detta tillstånd avser ett totaluttag av 2000 m³ bevattningsvatten ur Markusbölefjärden, varav 700 m³ utgör utökad uttag och resterande 1300 m³ avser omfördelning av befintligt uttag inom avrinningsområdet. Sökanden har ett befintligt tillstånd för uttag av 1800 m³ bevattningsvatten ur Brantsböle träsk. Detta tillstånd återkallas och omfördelas så att 1300 m³ flyttas till Markusbölefjärden och resterande 500 m³ kvarstår. Brantsböle träsk ligger längst upp i sjösystemet med avrinning till Markusbölefjärden genom Prästräsket. Eftersom uttaget sker inom samma avrinningsområde så anses förändringen ha mindre betydelse. Det ansökta uttaget på 2000 m³ motsvarar en sänkning på 1,3 millimeter varav det utökade uttaget på 700 m³ motsvarar en sänkning av vattenytan på 0,5 millimeter.

Markusbölefjärden och Långsjön är reglerade med fastställda minimum- och maximumnivåer. Om vattennivån är högre än 10 cm över dämningsskänken öppnas slussarna i Långsjön för att sänka nivån till dämningsskänken eller maximalt 3 cm över denna.

Sökandens avsikt att ta bevattningsvatten under våren/försommaren, då tillgången på vatten är som störst och slussarna ofta får öppnas för att tappa överskottsvatten, är positivt. I och med detta anser miljöprövningsnämnden att uttaget har en liten totaleffekt på sjön och dess vattenmiljö och kan därmed bevilja ansökt uttag.

Vattenuttag i Brantsböle träsk

I sin ansökan anger sökanden att han vill omfördela sitt befintliga tillstånd till uttag av 1800 m³ bevattningsvatten ur Brantsböle träsk (ÅM1/99/01/91, datum 05.12.2000). Kvoten omfördelas så att 1300 m³ flyttas över till Markusbölefjärden och kvar blir ett uttag av 500 m³ eftersom sökanden vill ha möjlighet till ett visst uttag i Brantsböle träsk.

Ett totalt uttag av 1500 m³ i Brantsböle träsk, omfattande sökandens kvarstående 500 m³ och ytterligare ett befintligt tillstånd för uttag av 1000 m³ bevattningsvatten, orsakar en vattennivåsänkning på 7,5 cm.

Brantsböle träsk är ett grunt träsk med ett vattendjup på ca 1 m. Med åren 2002 & 2003:s extrema torka som underlag visar beräkningar att vattenuttag tillsammans med avdunstningen kan sänka vattennivån med ca 53 cm. Detta är oacceptabelt mycket och kommer att medföra blottläggning av stränder och möjlighet till tillväxt på dessa. Detta medför ökad näringstillförsel till vattendraget då vattennivån normaliseras. Brantsböle träsks västra sida består av brant berg vilket kommer att ge effekten av snabb tillrinning av ytvatten vid regn och därmed fylls träsket på relativt snabbt.

Brantsböle träsk är också en sjö med kraftig mänsklig påverkan bl a genom muddring och deponering av muddermassor runt sjön. Därmed kan antas att vattenmiljön redan är skadad och ursprunglig växtlighet är störd eller saknas. Enligt tillsynsmyndigheten är algblomningar inte ovanliga och även giftalger kan förekomma.

Tillämpade lagrum

Landskapslag om miljöskydd och miljötillstånd (30/2001) 1, 2, 4-7 §§, 11 §, 22-29 §§.
Vattenlag för landskapet Åland (61/1996) 4 kap. 1, 3-4 §§, 5 kap. 1 § 1 mom., 6 kap. 1, 4, 5 §§, och 23 §, 7 kap. 4, 6 och 8 §§ samt 12 kap. 1 och 4 §§
Landskapsförordning om miljöberättelser och miljökonsekvensbedömningar (10/2000) 5 §
Landskapsförordning om miljöskydd och miljötillstånd (35/2001), bilaga 1, punkt 1b).

Avgift

För detta tillståndsbeslut uppbärs avgift enligt avgiftsstadga:

Vattenuttag av ytvatten 2000 - 20000 m ³	€ 252,00
<u>Annonskostnader</u>	<u>€ 301,95</u>
Totalt	€ 553,95

Bilagor

1. Ärendehantering
2. Underlag för beslut
3. Föreskrifter för vattenskyddsområde vid Markusbölefjärden
4. Besvärsanvisning

Lars Janlöv
Ordförande

Mikael Stjärnfelt
Föredragande

ÄRENDEHANTERING

Kungörelse av ansökan

Ansökan kungjordes under tiden 31 maj – 21 juni 2004 på Finströms kommun, Jomala kommun och Ålands landskapsregerings anslagstavlur. Kungörelsen fanns införd i Tidningen Åland 28 maj 2004. I kungörelsen framgick att vem som helst hade rätt att skriftligen yttra sig över ansökan inom ovannämnda tid.

Yttranden

Inga yttranden har inkommit under kungörelsetiden.

Utlåtanden

Miljöprövningsnämnden har begärt och erhållit utlåtande enligt nedan:

- Ålands Vatten AB
- Ålands landskapsstyrelse
- Jomala kommun
- Finströms kommun

Förklaring

Sökanden har beretts tillfälle att inkomma med förklaring.

Kungörelse av beslut

Tillståndsbeslutet sänds till sökanden med mottagningsbevis. Beslutet kungörs på Finströms och Jomala kommun samt Ålands landskapsregerings anslagstavlur och en kopia av beslutet finns under denna tid framlagd för allmänheten på respektive kommunkansli och på Ålands landskapsregerings registratorskansli. Beslutet finns även tillgängligt på internet på Ålands miljöprövningsnämnds hemsida, www.mpn.aland.fi.

I kungörelsen framgår att sakägare kan anföra besvär över lagligheten av beslutet hos Ålands förvaltningsdomstol.

Arkiverade dokument

Följande dokument arkiveras på miljöprövningsnämndens kansli:

1. Sökandens ansökan
2. Vattenuttagsberäkningar
3. Utlåtanden
4. Övriga ärendehandlingar

UNDERLAG FÖR BESLUT

Tillstånd och avtal rörande verksamheten samt områdets planläggningssituation

Bengt Sarling har ett befintligt tillstånd enligt vattenlagen för uttag av bevattningsvatten ur Brantsböle träsk i Finström, ÅM1/99/01/91, beslutsdatum 05.12.2000.

Befintliga bevattningsuttag

Vattendrag	Tillståndshavare	Tillåtet uttag, m ³
Långsjön (och Markusbölefjärden) (och Markusbölefjärden) (och Markusbölefjärden)	Stig-Erik Hagström	3 500
	Herbert Jansson	2 500
	Roger Jansson	5 000
	Guy Söderlund	10 000
Markusbölefjärden	Brage Jansson	1000
	Bo-Erik Sandell	7 500
Brantsböle träsk	Bengt Sarling	1800
	Sören Karlsson	1000
Slussfjärden	Mikael Sundström	40
Stallhaga träsk	Bo Mörn	2 500
	Ingmar Mörn	1 500
Prästträsket/Kyrkträsket	Ragnar Mörn	4 000
Näsängsträsk	Mikael Sundström	290
Totalt uttag		40 630

Ålands Vatten Ab:s befintliga uttag

Ålands vatten AB:s uttag av råvatten ur Markusbölefjärden / Långsjön år 2003

Maj	164 268 m ³
Juni	139 494 m ³
Juli	204 785 m ³
Augusti	214 794 m ³
<u>September</u>	<u>191 470 m³</u>
Totalt	914 811 m ³

Sammanlagt vattenuttag inom avrinningsområdet	955 441 m ³
Avdunstning inom avrinningsområdet	1 759 576 m ³

Platsen för verksamheten och miljös tillstånd

Område och objekt som påverkas av verksamheten

Markusbölefjärden är en del av ett större vattensystem och är så gott som i ständig förbindelse med Långsjön. Förbindelsen bryts ungefär då lägsta regleringsnivån nås. Bägge sjöar påverkas därmed av ett uttag även om Markusbölefjärden formellt ligger uppströms Långsjön. Bägge vattendrag används som råvattentäkt för Ålands

Vatten AB och förser majoriteten av Ålands befolkning med dricks- och hushållsvatten. Dessa sjöar är därmed ytterst viktiga att skydda och bevara. Markusbölefjärden och Långsjön har ett fastställt vattenskyddsområde beslutat av Västra Finlands vattendomstol, beslut nr 32/1988/3 med datum 05.07.1988.

Miljöns tillstånd och beskaffenhet

Brantsböle träsk ligger längst upp i sjösystemet med avrinning till Markusbölefjärden genom Prästräsket. Brantsböle träsk har grävts ur / muddrats och därmed har ursprungliga naturliga biotoper förstörts. Vid muddringen deponerades massorna längs sjöns kanter och detta resulterade i att omkringväxande träd dog, troligen av syrebrist. Sjön är relativt grund, ca 1 m, vilket dock baseras på obekräftade uppgifter. Eventuell förekomst av fisk är okänt.

Vid extrema torrår kombinerat med maximalt uttag av bevattningsvatten enligt tillstånd, 1500 m³, kommer vattennivån i Brantsböle träsk att sänkas med hela 53 cm, vilket i så fall halverar sjön. Undersökningar har inte gjorts och därmed vet man inte vilken effekt t ex nederbörden har på vattennivån. Brantsböle träsk västra sida består av brant berg och fyller snabbt på sjön med ytvatten vid nederbörd.

Långsjön (och därmed Markusbölefjärden) är reglerad med fastställda minimum- och maximumnivåer. Under vårfloed öppnas slussarna vid behov för att sänka nivån i Långsjön till maximinivån.

Eftersom uttaget sker inom samma avrinningsområde så anses förändringen ha mindre betydelse. Det utökade uttaget på 700 m³ i Markusbölefjärden är så litet att det inte anses ha någon märkbar effekt på vattennivån. Uttaget motsvarar en sänkning av vattenytan på 0,5 millimeter och om man ser till hela uttaget på 2000 m³ i Markusbölefjärden så motsvarar det en sänkning på 1,3 millimeter.

Verksamhetsbeskrivning

Allmän beskrivning av verksamheten

Sökanden vill ta ut bevattningsvatten ur Markusbölefjärden för bevattning av specialodlingar. Sökanden har för avsikt att odla sådana grödor som kräver bevattning företrädesvis under våren och försommaren. Därmed kommer uttaget att ske då tillgången är som störst och de reglerade sjöarna, Markusbölefjärden och Långsjön, oftast behöver bräddas (tappas) för att vattennivån skall ligga på rätt nivå.

Bevattning sker med vattenkanon och pumpanläggningen placeras på arrenderad mark.

Kontroll av verksamheten

Ansvarsfördelning och övervakning

Ålands Vatten AB har noggrann kontroll på vattennivåerna i Långsjön och Markusbölefjärden. Markusbölefjärden har ingen egen pegel, men eftersom nivåerna följs åt i de bägge sjöarna under normalvattenföring så behövs ingen egen pegel för Markusbölefjärden. Brantsböle träsk har ingen pegel och heller ingen nivåkontroll, men pegel skall installeras enligt uppgift från tillsynsmyndigheten.